

ИЗВЕШТАЈ

о пословању слободних зона у Републици Србији за 2009. годину

Правни основ за подношење овог Извештаја садржан је у члану 11. став 4. Закона о слободним зонама („Службени гласник РС”, број 62/06), којим је прописано да Министарство финансија подноси Влади једном годишње извештај о пословању у свим слободним зонама у Републици Србији, са предлогом мера.

Сагласно члану 11. став 1. Закона о слободним зонама, привредна друштва за управљање слободном зоном дужна су да у року од 90 дана по истеку календарске године доставе Управи за слободне зоне годишње извештаје о пословању у слободној зони за претходну годину.

У 2009. години на територији Републике Србије функционисале су четири слободне зоне и то: Слободна зона „Пирот”, Слободна зона „Зрењанин”, Слободна зона „Суботица” и Слободна зона „Нови Сад”.

„ФАС слободна зона” из Крагујевца је решење Владе о одређивању подручја слободне зоне добила у новембру 2009. године, док је „Слободна зона Шабац” из Шапца решење Владе добила у децембру 2009. године, тако да ове две слободне зоне немају пословне резултате у 2009. години.

Привредна друштва за управљање слободним зонама, које су функционисале у 2009. години, у прописаном року доставила су тражене извештаје. Привредна друштва за управљање слободном зоном „ФАС слободна зона” из Крагујевца и Слободном зоном „Шабац” из Шапца доставила су извештај са подацима који се односе на капацитет слободне зоне и подацима о привредном друштву за управљање слободном зоном.

I. Резултати пословања слободних зона

Укупна вредност реализованог промета робе и услуга у 2009. години преко наведених слободних зона износи 559.108.279,00 евра. У односу на 2008. годину укупан промет мањи је за 14,21%. На овај пад промета у већој мери утицао је увоз робе, репроматеријала и готових производа, који је у односу на 2008. годину мањи за 22,95%, и то репроматеријала за 24,39%, а готових производа за 20,19%. Извоз и пласман робе на тржиште Републике Србије, као и вредност пружених услуга у

слободној зони били су у односу на 2008. годину мањи за 7,07%. Извоз робе пао је за 11,67%, док је продаја робе на домаћем тржишту порасла за 26,62%, као и вредност пружених услуга у слободним зонама која је порасла за 23,99%.

Вредност реализованог промета робе износи 557.153.387,00 евра и то:

- увоз - 225.869.561,00 евра,
- извоз - 278.638.653,00 евра,
- пласман на тржиште Републике Србије - 52.645.173,00 евра.

У односу на 2008. годину увоз је пао за 22,95%, извоз за 11,67%, док је пласман на тржиште Републике Србије порастао за 26,62%.

Вредност реализованог промета услуга у слободним зонама износи 1.954.892,00 евра.

У односу на 2008. годину промет услуга порастао је за 23,99%.

Највећи промет реализован је у Слободној зони „Пирот” и износи 257.673.095,00 евра, односно 46,00% укупно реализованог промета робе и услуга у слободним зонама. Међутим, у односу на 2008. годину укупан промет у овој слободној зони мањи је за 18,19%, а вредност продате робе и пружених услуга за 11,29%.

У Слободној зони „Зрењанин” реализован је укупан промет у износу од 19.342.933,00 евра. У односу на 2008. годину промет у овој слободној зони пао је за 24,10%. Укупна вредност продате робе и пружених услуга мања је за 18,74%

У Слободној зони „Суботица” реализован је укупан промет у износу од 198.295.144,00 евра. У односу на 2008. годину промет у овој слободној зони пао је за 22,20%. Укупна вредност продате робе и пружених услуга мања је за 11,47%.

У Слободној зони „Нови Сад” реализован је промет у износу од 83.797.107,00 евра. У односу на 2008. годину промет у овој слободној зони порастао је за 48,59%. Укупна вредност продате робе и пружених услуга порасла је за 53,56%. Међутим, треба напоменути да у овој слободној зони није било производње, тако да се утицај пада производње, проузрокован светском кризом, који је био присутан у осталим слободним зонама, а који је директно утицао на смањење увоза репроматеријала а самим тим и вредност извоза, није осетио у овој слободној зони.

Спољнотрговински промет

Слободна зона „Пирот” остварила је највећи извоз робе, у износу од 151.219.028,00 евра.

У укупном извозу робе из слободне зоне, учешће робе произведене у слободној зони износи 89,64%, односно 135.556.489,00 евра.

Учешће стране робе која је ускладиштена а затим извезена, у укупном извозу робе из слободне зоне износи 10,36%, односно 15.662.539,00 евра. Овај извоз је само статистички приказан, с обзиром да нема утицаја на девизни прилив.

Унос стране робе остварен је у износу од 81.038.578,00 евра, и то:

- за потребе производње у слободној зони - 64.338.639,00 евра,
- роба стављена у поступак складиштења - 16.699.939,00 евра.

Роба која је стављена у поступак складиштења, у износу од 411.134,00 евра, је оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије, а роба у вредности од 15.662.539,00 евра је ускладиштена и извезена из слободне зоне.

У односу на 2008. годину укупан извоз робе мањи је за 16,04%, при чему је извоз робе произведене у слободној зони порастао за 1,57%.

Увоз робе у односу на 2008. годину, такође је мањи за 30,05%. Увоз репроматеријала мањи је за 4,11%, а увоз готових производа за 65,74%.

Слободна зона „Зрењанин”, остварила је извоз робе у износу од 8.269.207,00 евра.

У укупном извозу робе из слободне зоне, учешће робе произведене у слободној зони износи 79,91%, односно 6.608.237,00 евра.

Учешће стране робе која је ускладиштена а затим извезена, у укупном извозу робе из слободне зоне износи 20,09%, односно 1.660.970,00 евра. Овај извоз је само статистички приказан, с обзиром да нема утицаја на девизни прилив.

Унос робе у слободну зону износи 6.408.346,00 евра, и то:

- за потребе производње у слободној зони - 2.072.201,00 евра,
- роба стављена у поступак складиштења - 4.336.145,00 евра.

Роба која је стављена у поступак складиштења, у износу од 4.336.145,00 евра, је оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије, а роба у вредности од 1.660.970,00 евра је ускладиштена и извезена из слободне зоне.

У односу на 2008. годину укупан извоз робе мањи је за 12,82%, при чему је извоз робе произведене у слободној зони мањи за 6,68%.

Увоз робе у односу на 2008. годину мањи је за 33,02%, при чему је увоз репроматеријала мањи за 28,09% а увоз готових производа за 35,14%.

Слободна зона „Суботица” остварила је укупан извоз робе у износу од 97.657.918,00 евра.

У укупном извозу робе из слободне зоне, учешће робе произведене у слободној зони износи 88,48%, односно 85.483.876,00 евра.

Учешће стране робе која је ускладиштена а затим извезена, у укупном извозу робе из слободне зоне износи 11,52%, односно 11.128.515,00 евра. Овај извоз је само статистички приказан, с обзиром да нема утицаја на девизни прилив.

У слободну зону је извршен унос робе у вредности 93.800.438,00 евра, и то:

- за потребе производње у слободној зони - 78.933.225,00 евра,
- роба стављена у поступак складиштења - 14.867.213,00 евра,

Роба која је стављена у поступак складиштења, у износу од 6.543.282,00 евра, је оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије, а роба у вредности од 11.128.515,00 евра је ускладиштена и извезена из слободне зоне.

У односу на 2008. годину укупан извоз робе мањи је за 13,51%, при чему је извоз робе произведене у слободној зони мањи за 17,08%.

Увоз робе у односу на 2008. годину мањи је за 31,45%. Увоз готових производа био је мањи за 2,00%, а увоз репроматеријала за 35,44%.

Слободна зона „Нови Сад” остварила је укупан извоз робе у износу од 21.492.500,00 евра.

Имајући у виду да се ради о роби која је ускладиштена а затим извезена, овај извоз нема утицаја на девизни прилив.

У слободну зону је извршен унос робе у вредности 44.622.199,00 евра, од чега је роба која је стављена у поступак складиштења, у износу од 17.056.137,00 евра оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије, а роба у вредности од 21.492.500,00 евра извезена из слободне зоне.

Промет услуга

У Слободној зони „Пирот” укупна вредност пружених услуга износи 1.001.717,00 евра.

У односу на 2008. годину укупна вредност пружених услуга мања је за 3,72%.

У Слободној зони „Зрењанин” укупна вредност пружених услуга износи 33.398,00 евра.

У односу на 2008. годину укупна вредност пружених услуга порасла је за 98,64%.

У Слободној зони „Суботица” укупна вредност пружених услуга износи 293.506,00 евра.

У односу на 2008. годину укупна вредност услуга мања је за 20,97%.

У Слободној зони „Нови Сад” укупна вредност пружених услуга износи 626.271,00 евра.

У односу на 2008. годину укупна вредност пружених услуга порасла је за 322,89%.

Обим инвестиционих улагања

Обим инвестиционих улагања у слободним зонама у 2009. години упола је мањи у односу на 2008. годину и износи 19.038.023,00 евра.

У Слободној зони „Пирот” реализовано је највеће инвестиционо улагање у износу од 18.066.733,00 евра. Инвестиције су имали:

- привредно друштво за управљање слободном зоном - 138.500,00 евра,
- Скупштина општине Пирот (оснивач слободне зоне) - 189.730,00 евра,
- корисник слободне зоне, предузеће „Новадис” (100% власништво страног улагача) - 29.529,00 евра,
- корисник слободне зоне, предузеће „Елиса Про” (домаће производно предузеће) - 8.239,00 евра,
- корисник слободне зоне, предузеће „RBL” (100% власништво страног улагача) - 13.280,00 евра,

- корисник слободне зоне, предузеће „Мотус плус” (домаће производно предузеће) - 19.230,00 евра,
- корисник слободне зоне, предузеће „Тигар” А.Д. (домаће производно предузеће) - 10.957.400,00 евра, и
- корисник слободне зоне, предузеће „Тигар Tyres” (власништво „Michelin”-а) - 6.710.825,00 евра.

Привредно друштво за управљање слободном зоном инвестирало је у изградњу магацина и инфраструктурно опремање слободне зоне.

Инвестиције Општине Пирот огледале су се у инвестиционом одржавању саобраћајне инфраструктуре у слободној зони и у одлуци о реинвестирању добити и сопственом учешћу у реализацији пројекта ТЛТ.

Предузеће „Новадис” је инвестирало у опремање производних капацитета опремом и алатима за производњу са домаћег тржишта и из увоза.

Предузеће „Елиса Про” инвестирало је у опремање производног погона и опрему за производњу нових производа.

Предузеће „RBL”, инвестирало је у смештај опреме.

Предузеће „Мотус плус” инвестирало је у опремање објекта и инсталирању опреме.

Предузеће „Тигар” А.Д. инвестирало је у инфраструктурно опремање локације Тигар 3, објекте (фабрика „Тигар Обућа” и „Тигар Техничка Гума”) и опрему. Пуштена је у рад највећа и најсавременија фабрика гумене обуће у Европи, чији је производни програм превасходно намењен извозу.

Предузеће „Тигар Tyres” инвестирало је у куповину земљишта са инфраструктуром у режиму слободне зоне, куповину власничког удела у заједничком предузећу Тигар МХ и опрему.

У **Слободној зони „Зрењанин”** инвестиције су имали корисници слободне зоне, предузеће „Колпа” д.о.о. из Зрењанина и предузеће „Лк Арматуре” из Зрењанина.

Предузеће „Колпа” имало је инвестиције у износу од 43.000,00 евра, док су инвестиције предузећа „Лк Арматуре” износиле 31.000,00 евра.

У **Слободној зони „Суботица”** реализовано је инвестиционо улагање у износу од 898.290,00 евра.

Инвестиције је имао корисник слободне зоне, предузеће „LOHER ELEKTRO”, у опрему за производњу.

У Слободној зони „Нови Сад” није било инвестиција. Привредно друштво за управљање слободном зоном у највећој мери радило је на обезбеђивању услова за почетак рада на Локацији 2, с обзиром да је слободна зона пословала у складу са привременим Решењем о давању сагласности за почетак рада, чији је рок важења био до 24. октобра 2009. године, а услов за добијање трајног решења био је увођење Локације 2 у режим рада слободне зоне. Увођење Локације 2 у режим слободне зоне подразумевало је решавање имовинско правних односа на територији предузећа „Петар Драпшин”, измену детаљног урбанистичког плана, као и израду пројеката парцелације и препарцелације који би омогућио будућим корисницима и инвеститорима несметан рад.

Остварени ефекти на локални и укупни привредни развој Републике Србије

Обим пословања свих производних капацитета смештених у слободним зонама последњих година је у сталном порасту. Сви произвођачи су улагали у нову опрему чиме је вршен трансфер савремених технологија.

У Слободној зони „Пирот” главни програм је производња путничких и скутер гума фирме „Michelin”. Већи део ове производње пласира се на иностранство.

Проширење слободне зоне у 2008. години је дало резултате који се манифестују повећањем броја производних фирми у слободној зони, а прави ефекат овог проширења је производња у новој фабрици обуће (највећа и најмодернија фабрика тог типа у Европи) и припреми за отварање комплетне фабрике „Техничка гума” са производима од гуменог рециклажа и рециклажом.

У овом тренутку у слободној зони, после проширења, послује осам производних предузећа у којима је тренутно запошљено преко 4.000 радника.

Услуге које није у могућности да пружи својим корисницима, слободна зона обезбеђује са подручја општине Пирот. Ова сарадња је нарочито изражена у области грађевинарства где су пројектанти и извођачи радова у слободној зони локалне фирме. Пословима царинског посредовања бави се поред слободне зоне и десетак шпедитерских фирми из Пирота, Димитровграда, Ниша и Београда.

У сарадњи са страним партнерима као корисницима слободне зоне, Слободна зона „Пирот” је један од носилаца развоја града и регије. Присуство страног капитала, кроз континуиране инвестиције у претходном периоду, обезбеђује стални раст девизног прилива од извоза робе из слободне зоне, а такође утиче на раст запослености, како у самој слободној зони тако и на подручју општине и ширег региона.

Главни корисници Слободне зоне „Пирот” везани су за глобалну економију и светско тржиште и свако превирање у пословању корисника одражава се и на пословање слободне зоне. Ово је највише приметно у смањењу броја иностраних корисника у области трговинских активности, тако да је у односу на 2008. годину забележен пад промета од 67%.

Утицај светске кризе огледао се и у појачаном опрезу потенцијалних инвеститора („Тигар Tyres”, „Geox” и др.) који су већ изразили своје пословне намере. Одлагање реализације инвестиционих планова директно је утицало на реализацију развојних планова слободне зоне.

У Слободној зони „Зрењанин” производњом се бави предузеће „Колпа” д.о.о. из Зрењанина и предузеће „Лк Арматуре” из Зрењанина.

Предузеће „Колпа” д.о.о. се бави производњом када, туш кабина и хидромасажера. Већи део производње у 2009. години пласиран је на ино-тржиште (95%).

Предузеће „Лк Арматуре” се бави производњом цеви од челика и своју производњу у потпуности пласира на ино-тржиште.

У финалним производима који се израђују у слободној зони учествује низ добављача са територије Републике Србије. Најзначајнији домаћи добављачи су испоручиоци појединих материјала који се примењују у процесу производње, делова који се уграђују у финални производ, као и амбалаже у коју се пакује финални производ.

У Слободној зони „Суботица” производњом се бави предузеће „LOHER ELEKTRO” из Суботице, које производи делове ветрогенератора и високонапонских електромотора. Ветрогенератори се израђују за потребе произвођача ветро-електрана широм света. Ове електране припадају грани „Обновљиве енергије” и као такви имају приоритет у светским инвестицијама.

У 2009. години „LOHER ELEKTRO” је имао инвестиције у опрему у износу од 898.290,00 евра.

У процесу одржавања опреме, набавци резервних делова, као и код израде алата и прибора користе се услуге 36 предузећа са територије општине и ширег региона. Предузећа која ван подручја слободне зоне ангажује „LOHER ELEKTRO” запошљавају више од 165 радника.

Слободна зона „Нови Сад” је са радом почела у мају 2008. године, након добијања привременог решења за почетак рада. Трајно решење за почетак рада добила је у децембру 2009. године након увођења Локације 2 у режим рада слободне зоне. Немогућност реализације планираних инвестиција, а самим тим и

изостанак планираних ефеката и утицаја на привредни развој Србије, запосленост и трансфер технологије, последица су временског периода који је протекао од иницијалне идеје до реализације самог пројекта Слободне зоне „Нови Сад”. Привредно друштво за управљање слободном зоном у посматраном периоду радило је на обезбеђивању што бољих услова рада за постојеће кориснике, на обезбеђивању услова за почетак рада на Локацији 2, као и привлачењу инвеститора који би део својих производних погона пребацили у слободну зону. Међутим, утицај светске кризе и велики опрез страних инвеститора утицао је на реализацију развојних планова слободне зоне.

II. Пословање привредних друштава за управљање слободном зоном

Према подацима из достављених извештаја, укупно остварени приходи привредних друштава за управљање слободном зоном износе 142.056.337,43 динара, расходи износе 127.261.990,00 динара, а остварена нето добит 14.794.257,43 динара.

У односу на 2008. годину, нето добит се смањила за 23,53%.

Привредно друштво за управљање **Слободном зоном „Пирот”** имало је укупне приходе 62.185.000,00 динара, расходи износе 54.016.000,00 динара, а остварена нето добит 8.169.000,00 динара.

У односу на 2008. годину нето добит је порасла за 0,65%.

Привредно друштво за управљање **Слободном зоном „Зрењанин”** имало је укупне приходе 2.926.735,00 динара, расходи износе 2.807.116,00 динара, а остварена нето добит 119.619,00 динара.

У односу на 2008. годину нето добит је мања за 75,49%.

Привредно друштво за управљање **Слободном зоном „Суботица”** имало је укупне приходе 28.375.549,00 динара, расходи износе 24.368.806,00 динара, а остварена нето добит 4.006.653,00 динара.

У односу на 2008. годину нето добит је мања за 36,87%.

Привредно друштво за управљање **Слободном зоном „Нови Сад”** имало је укупне приходе 48.569.047,00 динара, расходи износе 46.039.033,00 динара, а остварена нето добит 2.530.014,00 динара.

У односу на 2008. годину нето добит је мања за 42,46%.

III. Пословање корисника слободне зоне

Слободне зоне су у 2009. години имале укупно 181 корисника, од чега 80 домаћих и 101 страног. У односу на 2008. годину број корисника се смањио за 26 (12,56%).

Број запослених радника код корисника је 4.915 и у односу на 2008. годину тај број се смањио за 10,20%. Ово смањење броја запослених у слободним зонама резултат је светске кризе, пре свега због отказивања, односно одлагања реализације појединих уговора (амерички партнер одложио набавку уговорених ветрогенератора од „SIMENS”-а што је директно утицало на производњу предузећа „LOHER ELEKTRO” и отпуштање 152 радника). Такође, у Слободној зони „Пирот” дошло је до отпуштања 400 радника, с обзиром да се светска криза највише одразила у ауто индустрији.

Број и структура корисника

Слободна зона „Пирот” имала је у 2009. години 90 корисника, 24 домаћа и 66 страних. У односу на 2008. годину укупан број корисника се смањио за 14.

Производњом се бави осам корисника : „Тигар” А.Д. Пирот, „Тигар Обућа” Пирот, „Тигар Tyres” Пирот, „Тигар Техничка Гума” Пирот, „RBL” из Швајцарске „Елиса Про” Панчево, „Новадис” Пирот и „Мотус плус” Београд, док се остали корисници баве складиштењем робе.

Број запослених радника код корисника је 4.196 и тај број се у односу на 2008. годину смањио за 8,72%.

Слободна зона „Зрењанин” је имала 11 корисника, пет домаћих и шест страних. У односу на 2008. годину укупан број се смањио за једног корисника.

Производњом се баве два корисника, „Колпа” д.о.о. из Зрењанина и „Лк Арматуре” из Зрењанина, док се остали корисници баве складиштењем робе.

Број запослених радника код корисника је 102 и тај број се у односу на 2008. годину смањио за пет радника.

Слободна зона „Суботица” је имала укупно 35 корисника, 14 домаћих и 21 страног. У односу на 2008. годину број корисника се смањио за шест.

Производњом се бави један корисник, „LOHER ELEKTRO” из Суботице, док се остали корисници баве складиштењем робе.

Број запослених радника код корисника је 563 и тај број се у односу на 2008. годину смањио за 152 радника.

Слободна зона „Нови Сад” је имала укупно 45 корисника, 37 домаћих и осам страних. Сви корисници се баве складиштењем робе.

Број запослених радника код корисника је 54.

Пословање корисника који се баве производном делатношћу

У Слободној зони „Пирот” укупна вредност реализоване производње у 2009. години износи 159.429.458,00 евра. Вредност реализоване производње по произвођачима износи:

- „Тигар Tyres ” - 147.329.846,00 евра,
- „Тигар Обућа” - 7.770.719,00 евра,
- „Тигар” А.Д. - 640.626,00 евра,
- „Тигар Техничка Гума” - 370.612,00 евра,
- „RBL” - 1.700.000,00 евра,
- „Мотус плус” – 1.307.316,00 евра,
- „Новадис” - 30.394,00 евра,
- „Елиса Про” - 279.945,00 евра.

У вредности укупно произведене робе учешће домаћег репроматеријала износи 2.226.059,00 евра, а учешће страног репроматеријала је 64.338.639,00 евра.

У укупно утрошеном репроматеријалу учешће домаћег репроматеријала је 3,34%, док је учешће страног репроматеријала 96,66%.

Од реализоване производње на домаће тржиште је пласирано производа у вредности од 24.002.638,00 евра (15,00%), док је укупна вредност производа пласираних на ино-тржиште 135.556.489,00 евра (85,00%).

У односу на 2008. годину укупна вредност реализоване производње већа је за 6,80%. Вредност робе пласиране на инострано тржиште приближно је иста (већа за 1,57%), али је вредност производње пласиране на домаће тржиште порасла за 51,18%.

У Слободној зони „Зрењанин” укупна вредност реализоване производње у 2009. години износи 6.956.361,00 евра. Вредност реализоване производње по произвођачима износи:

- „Колпа” д.о.о. - 6.082.870,00 евра,
- „Лк Арматуре” - 873.491,00 евра.

Код предузећа „Колпа” д.о.о. дошло је до пада производње за 18%, док је предузеће „Лк Арматуре” повећало производњу приближно четири пута.

У вредности укупно произведене робе учешће домаћег репроматеријала износи 1.169.535,00 евра, а учешће страног репроматеријала је 2.072.201,00 евра.

У укупно утрошеном репроматеријалу учешће домаћег репроматеријала је 36%, док је учешће страног репроматеријала 64%.

Од реализоване производње на домаће тржиште је пласирано производа у вредности од 295.837,00 евра (4,25%), док је укупна вредност производа пласираних на ино-тржиште 6.608.237,00 евра (95,75%).

У односу на 2008. годину укупна вредност реализоване производње мања је за 9,27%.

У Слободној зони „Суботица” укупна вредност реализоване производње у 2009. години износи 85.483.876,00 евра. Целокупну производњу реализовало је предузеће „LOHER ELEKTRO” из Суботице.

У вредности укупно произведене робе учешће домаћег репроматеријала износи 242.415,00 евра, а учешће страног репроматеријала је 78.933.225,00 евра.

Целокупна производња пласирана је на ино-тржиште.

У односу на 2008. годину укупна вредност реализоване производње мања је за 17,08%.

У Слободној зони „Нови Сад” није реализована производња, с обзиром да је Локација 2 на којој се налази фабрика „Петар Драпшин” тек крајем године добила сагласност за почетак рада у режиму слободне зоне.

Остварени приходи и расходи корисника који се баве производном делатношћу

У Слободној зони „Пирот” корисници који се баве производном делатношћу остварили су у 2009. години приходе у износу од 18.051.773.000,00 динара, расходи износе 15.539.540.000,00 динара, а остварена нето добит 2.512.233.000,00 динара.

Предузеће „Тигар Тугес” из Пирота имало је приходе 15.341.727.000,00 динара, расходи износе 12.901.633.000,00 динара, а остварена добит 2.440.094.000,00 динара.

Предузеће „Тигар” А.Д. из Пирота имало је приходе 1.116.252.000,00 динара, расходи износе 1.002.570.000,00 динара, а остварена добит 113.682.000,00 динара.

Предузеће „Тигар Обућа” из Пирота имало је приходе 1.277.392.000,00 динара, расходи износе 1.241.574.000,00 динара, а остварена добит 35.818.000,00 динара.

Предузеће „Тигар Техничка гума” из Пирота имало је приходе 252.313.000,00 динара, расходи износе 330.892.000,00 динара, а остварени губитак 78.579.000,00 динара. Ово предузеће исказало је губитак с обзиром да се налази у фази пресељења на нову локацију Тигар 3.

Предузеће „Новадис” из Пирота имало је приходе 10.294.000,00 динара, расходи износе 9.986.000,00 динара, а остварена добит 308.000,00 динара.

Предузеће „Елиса Про” из Панчева имало је приходе 53.795.000,00 динара, расходи износе 52.885.000,00 динара, а остварена добит 910.000,00 динара.

У Слободној зони „Зрењанин” корисници који се баве производном делатношћу остварили су у 2009. години приходе у износу од 685.600.000,00 динара, расходи износе 572.229.000,00 динара, а остварена нето добит 86.371.000,00 динара.

Предузеће „Колпа” д.о.о. из Зрењанина остварило је добит у износу од 75.274.000,00 динара. Укупни приходи су били 574.194.000,00 динара, а расходи 498.920.000,00 динара.

Предузеће „Лк Арматуре” из Зрењанина имало је приходе 84.406.000,00 динара, расходи износе 73.309.000,00 динара, а остварена добит 11.097.000,00 динара.

У Слободној зони „Суботица” предузеће „LOHER ELEKTRO” из Суботице исказало је губитак у износу од 261.492.000,00 динара. Исказани губитак последица је опште светске кризе, односно смањене тражње ветрогенератора.

У Слободној зони „Нови Сад” није било корисника који су се бавили производном делатношћу.

Стање потраживања и обавеза корисника који се баве производном делатношћу

У Слободној зони „Пирот” укупна потраживања корисника који се баве производном делатношћу износе 5.500.570.000,00 динара, а укупне обавезе су 3.311.095.449,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 1.545.995.000,00 динара, а обавезе 772.811.538,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 3.397.011.000,00 динара, а обавезе 1.846.269.618,00 динара.

Укупна потраживања предузећа „Тигар Tyres ” износе 4.524.414.000,00 динара, а укупне обавезе су 2.063.911.000,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 1.144.808.000,00 динара, а обавезе 309.051.000,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 3.379.606,00 динара, а обавезе 1.754.860.000,00 динара.

Укупна потраживања предузећа „Тигар” А.Д. износе 625.976.000,00 динара, а укупне обавезе су 58.180.000,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 68.316.000,00 динара, а обавезе 51.324.000,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 96.000,00 динара, а обавезе 6.856.000,00 динара.

Укупна потраживања предузећа „Тигар Обућа” износе 272.365.000,00 динара, а укупне обавезе су 266.919.000,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 266.628.000,00 динара, а обавезе 262.903.000,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 5.737.000,00 динара, а обавезе 4.016.000,00 динара.

Укупна потраживања предузећа „Тигар Техничка гума” износе 57.357.000,00 динара, а укупне обавезе су 215.045.000,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 53.141.000,00 динара, а обавезе 142.020.000,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 4.216.000,00 динара, а обавезе 73.025.000,00 динара.

Укупна потраживања предузећа „Новадис” износе 459.000,00 динара, а укупне обавезе су 7.146.556,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 198.000,00 динара, а обавезе 341.538,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 261.000,00 динара, а обавезе 6.805.018,00 динара.

Укупна потраживања предузећа „Елиса Про” износе 19.999.000,00 динара, а укупне обавезе су 7.879.600,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 12.904.000,00 динара, а обавезе 9.567.000,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 7.095.000,00 динара, а обавезе 707.600,00 динара.

У Слободној зони „Зрењанин” укупна потраживања корисника који се баве производном делатношћу износе 44.841.273,00 динара, а укупне обавезе су 103.763.051,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 7.103.450,00 динара, а обавезе износе 25.064.236,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 37.737.823,00 динара, а обавезе 78.651.019,00 динара.

Укупна потраживања предузећа „Колпа” д.о.о. износе 38.297.069,00 динара, а укупне обавезе су 91.976.265,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 7.103.450,00 динара, а обавезе 20.068.604,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 31.193.619,00 динара, а обавезе 71.907.660,00 динара.

Укупна потраживања предузећа „Лк Арматуре” износе 6.544.204,00 динара, а укупне обавезе су 11.786.786,00 динара. На домаћем тржишту нема потраживања, а обавезе износе 4.995.632,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 6.544.204,00 динара, а обавезе 6.743.359,00 динара.

У Слободној зони „Суботица” укупно потраживање производног предузећа „LOHER ELEKTRO” износи 1.488.444,00 динара, а укупне обавезе су 751.426,00 динара. На домаћем тржишту потраживања износе 1.147.079,00 динара, а обавезе

751.426,00 динара. На ино-тржишту потраживања износе 341.365.00 динара, а обавеза према иностранству нема.

У Слободној зони „Нови Сад” није било корисника који су се бавили производном делатношћу.

Пословање корисника који се баве услужним делатностима

У Слободној зони „Пирот” корисници који се баве услужним делатностима унели су у слободну зону из иностранства и ускладиштили робу у вредности од 16.699.939,00 евра.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим извезена из слободне зоне износи 15.662.539,00 евра, односно 94% од укупне вредности робе унете из иностранства у слободну зону.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије износи 411.134,00 евра, односно 2,46% од укупне вредности робе унете из иностранства у слободну зону.

Роба укупне вредности 1.354.510,00 евра је на крају пословне године и даље била ускладиштена у слободној зони.

У Слободној зони „Зрењанин” корисници који се баве услужним делатностима унели су из иностранства у слободну зону и ускладиштили робу у вредности од 4.336.145,00 евра.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим извезена из слободне зоне износи 1.660.970,00 евра, односно 28% од укупне вредности робе унете из иностранства у слободну зону.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије износи 4.336.145,00 евра, односно 72% од укупне вредности робе унете из иностранства у слободну зону.

У Слободној зони „Суботица” корисници који се баве услужним делатностима унели су у слободну зону из иностранства и ускладиштили робу у вредности од 14.867.213,00 евра.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим извезена из слободне зоне износи 11.128.515,00 евра, односно 63% од укупне вредности робе унете из иностранства у слободну зону.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије износи 6.543.282,00 евра, односно 37% од укупне вредности робе унете из иностранства у слободну зону.

У Слободној зони „Нови Сад” корисници који се баве услужним делатностима унели су у слободну зону из иностранства и ускладиштили робу у вредности од 44.622.199,00 евра.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим извезена из слободне зоне износи 21.492.500,00 евра, односно 48% од укупне вредности робе унете из иностранства у слободну зону.

Вредност робе која је ускладиштена, а затим оцарињена и пласирана на тржиште Републике Србије износи 17.056.137,00 евра, односно 38% од укупне вредности робе унете из иностранства у слободну зону.

Роба укупне вредности 6.073.562,00 евра је на крају пословне године и даље била ускладиштена у слободној зони.

Табеларни приказ података који у прилогу достављамо чини саставни део овог извештаја.

Резиме

Укупно пословање слободних зона у Републици Србији у 2009. години имало је пад у односу на 2008. годину. Овај пад резултат је пре свега светске економске кризе у 2009. години, као и чињеница да је највећи број корисника слободних зона директно повезан са глобалном економијом и светским тржиштем.

Укупна вредност реализованог промета роба и услуга мања је за 18,19%. На овај пад у већој мери утицао је увоз робе, који је у односу на 2008. годину мањи за 22,95%, при чему је увоз репроматеријала био мањи за 24,39%. Извоз и пласман робе на тржиште Републике Србије, као и вредност пружених услуга у слободној зони били су у односу на 2008. годину мањи за 7,07%.

Извоз робе произведене у слободним зонама мањи је за 6,56%, при чему је једино у Слободној зони „Пирот” извоз робе произведене у слободној зони био већи него у 2008. години за 1,57%. Највећи пад забележен је у Слободној зони „Суботица”, где је извоз робе произведене у слободној зони био мањи за 17,08%. У укупно оствареном извозу учешће робе произведене у слободним зонама износи 82%. Учешће стране робе, која је ускладиштена а затим извезена, у укупном извозу робе из слободних зона износи 18% и овај извоз је само статистички приказан, с обзиром да нема утицаја на девизни прилив.

Промет услуга у слободним зонама порастао је за 24%. Највећи раст забележен је у Слободној зони „Нови Сад”, где је промет услуга био већи четири пута у односу на 2008. годину.

Укупна вредност производње у слободним зонама у односу на 2008. годину мања је за 3,14%. Раст производње био је присутан само у Слободној зони „Пирот” (6,80%), док је у Слободној зони „Суботица” у којој је последњих година увек бележен раст производње дошло до пада производње за 17,08%. На овај пад производње утицало је пре свега одлагање реализације уговора од стране америчких партнера проузроковано светском кризом.

Приметан је пад учешћа домаћег репроматеријала у укупно утрошеном репроматеријалу (41,58%), чија је вредност у 2008. години у односу на 2007. годину била већа за 67,96%.

Број запослених се смањио за 10%, што је такође резултат светске економске кризе.

Обим инвестиционих улагања у пола је мањи него у 2008. години. Највеће инвестиционо улагање реализовано је у Слободној зони „Пирот” у износу од 18.066.733,00 евра, што чини 95% инвестиционих улагања у свим слободним зонама.

Закључак

Анализом Извештаја о пословању које су привредна друштва за управљање слободном зоном достављала претходних година, може се закључити да је позитиван тренд који је био присутан у свим посматраним категоријама код свих слободних зона до 2009. године, у овој години заустављен.

Све до 2009. године у свим слободним зонама растао је обим инвестиционих улагања, обим производње, вредност извоза робе произведене у слободној зони, вредност пружених услуга и број запослених радника.

Међутим, услед економске кризе овај тренд је заустављен. То се посебно огледа у броју корисника слободних зона чији је број смањен за 12,56%. У Слободној зони „Пирот” у којој је чак забележен благи раст производње и извоза робе произведене у слободној зони, дошло је до пада увоза готових производа у износу од 65,74%, као и пада извоза готових производа у износу од 66,42%, што је последица мањег броја корисника слободне зоне него у 2008. години.

У великој мери на ово су утицали укупни услови пословања у слободним зонама Републике Србије, у односу на услове пословања у слободним зонама суседних земаља. Овде се пре свега мисли на пореске олакшице, царинску процедуру, као и подстицајне мере локалне самоуправе.

Имајући у виду да царинска ослобођења за кориснике слободне зоне све више губе на значају, с обзиром на тенденцију снижавања увозних царина до

њиховог потпуног укидања према земљама ЕУ, намеће се потреба за увођењем додатних стимулативних мера које би слободним зонама омогућиле даљи просперитет. Под додатним стимулативним мерама, пре свега се мисли на пореске олакшице за кориснике слободне зоне. Пореске олакшице прописане чланом 26. Закона о слободним зонама могу се остварити у складу са прописима који уређују порез на добит предузећа, порез на имовину и порез на доходак грађана. Важећи порески закони не предвиђају посебне пореске олакшице за кориснике слободне зоне, осим оних које су предвиђене за сва правна лица која послују на територији Републике Србије.

Такође, примена ПДВ-а у слободним зонама показала је читав низ недостатака. То се пре свега односи на обављање промета робе у слободној зони (овај проблем ће се посебно појавити у слободној зони у Крагујевцу у будућој пословној сарадњи предузећа „ФАС” са кооперантима који ће своју производњу организовати у оквиру слободне зоне), као и пружање услуга приликом уноса робе у слободну зону. Ради поједностављења процедуре примене Закона о порезу на додату вредност, Правилник о начину и поступку остваривања пореских ослобађања код ПДВ са правом и без права на одбитак претходног пореза би требало да претрпи одређене корекције. Треба имати у виду да нов Царински закон („Службени гласник РС”, број 18/10), чланом 191. став 1. тачка 1. прописује да су слободне зоне делови царинског подручја Републике Србије који су одвојени од осталог дела царинског подручја, у којима се у сврху наплате увозних дажбина и примене увозних мера трговинске политике, за страну робу, сматра да није у царинском подручју Републике Србије, под условом да није стављена у слободан промет или да није стављена у други царински поступак или да се не користи или троши у слободној зони под другим условима, а не под условима који су утврђени царинским прописима.

Имајући у виду наведено, требало би испитати могућности да се приликом предлагања измена закона из области пореског система предвиде пореске олакшице за кориснике слободних зона, као и могућности поједностављења процедуре примене ПДВ-а.

Локална самоуправа може стимулативним мерама значајно утицати на развој слободних зона. Закон о слободним зонама потенцира активно учешће органа локалне самоуправе као могућег оснивача слободне зоне и такође пружа могућност да локална самоуправа даје додатне подстицајне мере за пословање у оквиру слободне зоне. У том смислу се, код оснивања слободне зоне, обавезно тражи мишљење органа локалне самоуправе о оправданости оснивања слободне зоне. Оснивање слободне зоне треба да се базира на реалним могућностима, а не само на жељи органа локалне самоуправе, или регионалних органа, да на својој територији поседују слободну зону. Сходно својим овлашћењима, локална самоуправа може да донесе одлуку о погодностима за изградњу објеката и инфраструктуре на подручју слободне зоне, да омогући обезбеђење грађевинских и употребних дозвола по убрзаном поступку, као и да елиминише сва друга административна одуговлачења. У нашој пракси је добра сарадња локалне

самоуправе са слободном зоном присутна само у Пироту. Остале слободне зоне, бар за сада, немају подршку органа локалне самоуправе у погледу одређених повластица.

Све ово, као и низ других разлога, наметнуло је потребу усвајања Стратегије развоја слободних зона у Републици Србији. Концепцијски посматрано, слободне зоне и индустријски паркови постављени су као генератори развоја појединих подручја и региона земље. Имајући у виду да, сходно погодностима које могу да понуде, слободне зоне омогућавају најбрже привлачење инвестиција, неопходно је обезбедити повољну климу за привлачење страних инвестиција. У 2009. години пад индустријске производње у Републици Србији износио је 12,10%, док је пад производње у слободним зонама износио 3,14%. Такође, извоз робе из Републике Србије био је мањи за 24,00%, док је извоз робе произведене у слободним зонама био мањи за 6,56%.

Управо из тог разлога Управа за слободне зоне израдила је предлог Стратегије развоја слободних зона за период од 2010. до 2015. године, који би у току 2010. године требало да буде достављен Влади на разматрање и усвајање.

Предлог мера

Ради реализације закључка овог извештаја неопходно је да Министарство финансија у току 2010. године достави Влади на разматрање и усвајање предлог Стратегије развоја слободних зона за период од 2010. до 2015. године, као и да Министарство финансија – Сектор за фискални систем размотри могућност да се приликом предлагања измена закона из области пореског система предвиде пореске олакшице за кориснике слободних зона, као и могућност поједностављења процедуре примене ПДВ-а.

Прилог: табела x 4